

jo vaig posar una vegada *suwallar* (DCEC) i també *aixovallar* (ací s. v. ILIA): crec que s'han d'esborrar, que eren notes passatgeres a propòsit d'altres coses, sense verificar i amb explicable confusió. També he de rectificar la inclusió del port. *enxovalbar*, que vaig fer en DCEC (a base d'una nota incompleta), car significa 'embrutar, tacar, macular, injuriar': qualsevol que sigui la seva etimologia (*INSEBALIARE de SEBUM, Cornu, GGr. I, § 95, desaprovat per Machado, amb una incerta pista aràbiga), el sentit és massa allunyat per unir-lo amb el mot gascò-calabrès-romanès. — 4 Ben estudiades per un especialista de l'autoritat de Rohlf's, no ens caldrà en rigor explicar la *e* o *a* anòmala de la major part de les formes it. i occitanes. En el seu *D. T. C.* diu que allí hi hauria encreuament amb el ll. VELLUS 'vello, boldró', potser també pensant en la *-bb-*; és clar que hi degué haver tramostaments morfològics, i, en part, refeccions analògiques, com les dels innombrables verbs en *subb-* (SUB+*x*); cf., p. ex., calabr. *subbaccchiari*=it. *soverchiare*; *subbellire*=*sepellire*; *subbissare* «esterninar, rovinare»; i altres contaminacions, com la del calabr. *biellu* 'formós' (B- i v-estan neutralitzats a Calàbria, amb reaccions de fonètica sintàctica de l'un a l'altre): car el pastor bé deu considerar que alleugerir les ovelles de llurs tofes és embellir-les; i també el fet que els verbs romànics en -ALJARE són més nombrosos; per això també el gascò *soubalhà*. Quant a la manca de EX en la major part de les formes no catalanes, tant podria ser deguda a una afèresi paral·lela a la del cat. *xollar/xullar*, com a una base *SUBILIARE, concurrent amb *EXSUBILIARE des del principi. — 5 Descartem altres connexions per a *sull*: no anirà (com suggereix AlCM) amb el gc. bigordà *ansouh*, *-oulhe* «chevreau, jeune chèvre d'un an», merament local del Lavedà i Arrrens (Rohlf's, *Le Gc.*, § 40); i creació ben ocasional, per encreuament del bc. *antzu* «stérile» amb el sinònim pirinenc general *anouh*, *anouho* ANNUCULU. Tampoc de SOLLAR, que ja no lliga semànticament, per més que d'aquí vinguin el cast. dial. *zullar*, i el val. *çulla* «excrement» (CRos, 1764). — 6 El DAG. dóna un confús «*xolla*: tossa, prov. Lleyda, Fraga», però això no deu ser *tossa* (TÒS), sinó mala grafia (potser només de Montoliu) per *tosa* 'esquilada'.

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *xullar*, *aixollar*, *xollada* (vegeu també infra), *aixullar*, *xollar-se*, *xugallar*, *xollada* (vegeu també supra), *xollador*, *xollaó*, *xollina*, *xulina*, *xulinar*, *xulana*, *desxullar*, *enxullar*, *xoll*, *xolla*, *xulla*, *solla*, *assoll*, *sull*, *poca xulla*, *suwallar* [n. 3], *aixovallar* [n. 3].

Xomba, ja n'hem exposat l'origen i parentela a FLUM (IV, 59b27-59). Hi afegeixo altres cites de Ruyra: «Dintre les obscures *xombres* submarines de Sa Forcanera havien d'amagar-s'hi grossos déntols i congress», *Pinya de Rosa* II, 207. Aprofitem l'ocasió, ja que es parla d'aquesta impressionant caverna costera, entre

Blanes i Sta. Cristina, per indicar l'etimologia *Cajorca Nera* o **Cavorca Nera* (veg. COVA/CAU) 'caverna negra', un poc alterada per fonètica dissimilatòria o per etim. pop. (*forca*, *forcat*). «Ja puc estirar sa cama tant com vulgu, no arribo mai a sa passera: sempre caica a sa *xomba*: ... *xuf!*» (id. id.).

Xomfle, V. *safarós*

XOMPO, variant del cast. ZOMPO (DCEC). Tort., BDC III, 114; segons AlCM també Falset; i a la Rib. de l'Ebre: «inhàbil, maldestre», Bladé Desumvila (*Topon. de Benissanet*, 151); «*chompo* adj. (persona) lenta, pausada, poco vigorosa»: «no invíes a ell, porque te cansarás de esperar: ye mol *chompo*», Ballarín, *Dicc. Benasqués*. Com val., Escrig només registra forma igual a la cast.: *çompo*, *çompòt* (amb *çompament* i *çomperia*), com a equivalents del castellà *zonzo*; i ja CRos: «*sompo*: soso, insulso, insensato y sin gracia en el hablar» (1764, p. 215).

Però la forma catalana amb *x* és també de València i deu arribar fins a Alacant: «lo prefereix la persona no balladora esagerada: la del pas *xompo* per al ball és la que vullc, puix la tal cosa no li restarà mai homenia...», Vicent d'Orgègia, «La Marina», 7-IX-1963, p. 3: pseudònim de l'amic i excel·lent valencianista nacional alacantí V. Gonzàlvez Montoro. La *x*-cat., potser no de fonètica mossàrab, pot ser deguda a influència de la mateixa onomatopeia de què hem parlat a *xomba* (vol. IV, 59b50). En efecte: «*xomba* dit d'una dona molt grassa: —És una *xomba*», Alsina Bofill (1985), nat a Palafrugell.

Com que allí vaig indicar la versemblant connexió amb el bc. *txonbo* «zambullidura», hauria pogut afegir-hi que, essent probable que tant en basc com en català sigui de creació expressiva-onomatopeica, també és de creure que es relacioni d'una banda amb l'anglès *jump* 'saltar', i de l'altra, amb el mot gc. per a 'gronxar': *zümpá* o *zümplá* a tot el Bearn i part del Gers, *ayümpá* SE. de la Girona, i Lavedà, *azümplá* a les valls de Bigorra (ALGc. III, 701, «bercer»); també *çumpá* a l'aragonès d'Ansò.

Xon, V. *xai*

XONA 'vulva', sense rebutjar del tot la derivació d'EIXONAR (EXUNDARE), que vaig suggerir en aquest article, afegeixo aquí que deu ser usual a tot el domini, vista l'extensió de sentits figurats o derivats fins al val. S. i Ribag., i que d'altra banda em consta que arriba fins a les nostres fronteres confinentes: el pastor de Conat em deia no sé què de la *çúna*, crec que referint-se a la de les ovelles (1960).

Però més segur sembla encara que hi vagi haver creació elemental expressiva segons la tesi que va apuntar Spitzer; aquest citava l'albanès *tsun* 'parts sexuals' i també 'noi' («geschlechtsteil», «knabe», W. u. S. v, 213n.), per al qual cf. cat. *carallet*, *carallot*, i el nom eiv. del 'nen', *boix* (< 'penis') etc.; d'altra banda hi veia la noció d'«indret brut», i comparant-hi *chonito*